

3. Дейности, подпомагащи селскостопанското производство

3.1. Контролни дейности, осъществявани от структури на МЗГ

3.1.1 Контрол на зърно, зърнени продукти и фуражи

Контролът на зърно и зърнени продукти, публични складове за зърно и зърнохранилища и на фуражите се осъществява от Национална служба по зърно (НСЗ) и акредитирани лаборатории за качествен анализ към нея.

НСЗ е член на Асоциацията за търговия със зърно и фуражи (GAFTA) със седалище Лондон. НСЗ се тестира на всеки шест месеца и получава сертификат за одобряване в категории надзор на пазара и анализи.

Зърно и зърнени продукти

В хода на жътвената кампания 2001 г. бяха анализирани 1 050 партии, като окачественото количество е 1 013 872 тона. Извадката има представителен характер, тъй като е окачествена около 30% от произведената пшеница в страната.

Таблица II.72

Процентно разпределение на пшеницата по групи към окачествената представителна извадка

	I група	II група	II Б група	III група
1999	-	3,0%	26,1%	70,9%
2000	3,4%	9,5%	34,3%	52,8%
2001	1,1%	7,6%	33,9%	57,4%

Източник: НСЗ

Качеството на пшеницата може е задоволително, но се наблюдава тенденция на влошаване на основните показатели – хектолитрова маса, добив на мокър глутен и отпускане на глутена, които определят влошени хлебопекарни възможности на брашното. Като важни показатели при външно-търговските сделки, основни партии по области бяха анализирани и по международните стандарти БДС ISO 1871 “Протеин” и БДС ISO 3093 “Число на падане”. Все още по-голямата част от произведеното зърно е на долната граница по отношение на минималните изискванията за качество по тези показатели.

Контрол на фуражите

Качеството на комбинирани фуражи е приоритет при по-нататъшното развитие на фуражопроизводството.

Законодателството в тази област е почти напълно хармонизирано с изискванията на Европейския съюз. Въведени са изискванията към фуражните суровини (минималните показатели, на които трябва да отговарят при движението им в страната), изискванията към фуражните добавки, изискванията при търговията с комбинирани фуражи.

До края на 2002 г., съгласно Националния план за приемане на достиженията на ЕС във фуражопроизводството, ще бъдат разработени и следните наредби:

- Наредба за вземане на проби и методите за анализ при контрол на фуражите;
- Наредба за нежеланите вещества;
- Наредба за храни със специални хранителни цели.

Приоритетни задачи през 2001 г. и първото шестмесечие на 2002 г. са проверките по Наредбата за условията и реда за одобряване и регистриране на производителите и търговците на храни за животни. Извършените 176 проверки на фуражни предприятия показват, че по-голямата част от тях не покриват и минималните изисквания. За всички констатирани нарушения и пропуски са съставени констативни протоколи с предписания и срок за отстраняването им.

Води се регистър на производителите и търговците на храни за животни.

Вече са одобрени първите 7 предприятия за производство и търговия на храни за животни:

- “Провими-Ситово”, с.Ситово – производител на комбиниран фураж;
- “Провими-Вианд”, с.Алеко Константиново - производител на комбиниран фураж;
- “Провими-Зара”, гр.Стара Загора - производител на комбиниран фураж;
- “Биовет”, гр.Пещера – производител на фуражни добавки;
- “СУК” АД, с.Слънчево - производител на комбиниран фураж;
- “Провими-Севлиево” АД, гр. Севлиево - производител на комбиниран фураж;

- “Фуражни храни” ООД, гр. Ловеч - производител на комбиниран фураж и храни за домашни любимци.

Общият брой на проверките, свързани с производството и търговията с комбинирани фуражи, обръщението на фуражните суровини и добавки, вида, качеството, количеството и произхода на декларираните продукти от внос за първото полугодие на 2002 г. е 405.

Вземат се проби за установяване на съответствието между декларираните показатели на производители и търговци на храни за животни.

Акредитирани лаборатории за окачествяване на зърно, зърнени продукти, комбинирани фуражи, суровини и добавки

Лабораториите в София, Варна и Добрич са акредитирани от Изпълнителна агенция “Българска служба по акредитация”. В тях се извършва анализ на всички видове зърно, млевни продукти, растителни масла, комбинирани фуражи, белтъчни концентрати и суровини за тях, витаминно-минерални премикси. Използваните методи за анализ са стандартизирани по БДС и БДС ISO. Издаваният протокол от изпитването има арбитражно-правна сила при възникване на спор между производители, търговци и потребители.

Извършват се над 150 вида анализи, като основни от тях са:

- влага, суров протеин, сурови мазнини, сурова пепел, пепел неразтворима в 10% - на солна киселина;
- хектолитрова маса, количество и качество на глутена, число на падане;
- седиментационно число, стъкловидност, алвеограма на брашна;
- примеси в зърно, складови неприятели; едрина
- киселинност по Нойман и Тьорнер, хлориди, нитрати, калций, калциев окис, магнезий, фосфор, P_2O_5 , калциев карбонат, карбамид;
- влакнини(целулоза), чист белтък, pH, уреазна активност;
- киселинност на растителни масла и маслодайни семена, перокисно число;
- коефициент на пречупване на масла, алкално число, цветно число;
- микроелементи(желязо, мед, цинк, манган);
- монезин, сантоквин;
- компонентен състав, диаметър на гранули.

Лабораториите са извършили 2 775 броя анализи през 2001 г.:

- по искане на производители, преработватели, търговци, МЗГ и други ведомства
- при осъществяване на контролната дейност на НСЗ
- при предварителното окачествяване на пшеницата
- по искане на страни при арбитражни спорове.

3.1.2. Контрол на качеството на пресни плодове и зеленчуци

В съответствие с изискването на Регламент на Европейската комисия № 2251/92, заменен от 01.01.2002 г. с Регламент № 1148/2001, всяка страна-членка на ЕС следва да има специализиран орган за контрол на съответствието с маркетинговите стандарти за пресни плодове и зеленчуци. В тази връзка от 2001 г. към Министерство на земеделието и горите е създаден отдел “Контрол на качеството на пресни плодове и зеленчуци”.

Контролната дейност се извършва въз основа на Наредба № 9 от 26.03.2002 г. за изискванията за качество и контрол на съответствие на пресни плодове и зеленчуци. В Наредбата са въведени почти изцяло разпоредбите на Регламент 1148/2001 г. на Комисията на ЕС. С Приложение № 2 към наредбата се въвеждат 34 изисквания за качество на пресни плодове и зеленчуци, напълно хармонизирани с Регламентите на Комисията, които определят маркетинговите стандарти. Въведени са и 11 национални изисквания за качество. Образците на сертификатите за контрол на съответствие и констативният протокол за несъответствие са напълно хармонизирани с европейското законодателство.

С прилагането на Наредбата се цели да бъдат приучени търговците и производителите да окачествяват, опаковат и обозначават качеството на своите продукти. Спазването на Наредба № 9 ще облекчи изключително много достъпа на български пресни плодове и зеленчуци до европейските пазари. Освен това вносните плодове и зеленчуци също трябва да отговарят на изискванията на наредбата, което е гаранция, че в страната няма да се внасят и продават на вътрешния пазар некачествени продукти. България е подала молба за пълноправно членство в Схемата на Организацията за икономическо

сътрудничество и развитие (ОИСР) за прилагане на международните стандарти за пресни плодове и зеленчуци.

3.1.3. Контрол в лозаро – винарския сектор

Държавният контрол в лозаро-винарския сектор се осъществява от Изпълнителната агенция по лозата и виното /ИАЛВ/.

Контролът обхваща производството на лозов посадъчен материал, лозарство и винопроизводство.

Контрол на лозовия посадъчен материал

През периода 01.01.2001-30.06.2002 г. е извършен контрол на качеството на лозовия посадъчен материал, който се произвежда, и разпространява в страната и който се внася и изнася.

През 2001 г. е осъществен контрол на 549 дка лозови маточници, от които одобрени – 508,5 дка и бракувани 40,5 дка и са извършени полски инспекции на 1180 дка маточни лозя.

В лозовите вкоренилища през 2001 г. бяха заложени 4 572 611 бр. присадени лозови резници, от които десертни - 324 063 бр., бели винени - 297 547 бр. и червени винени сортове - 3 951 001 бр.

Инспектори от ИАЛВ осъществяват и специализиран контрол върху производството, разпространението, съхранението, търговията, засаждането и презасаждането с окачествен, сортово автентичен, стандартен лозов посадъчен материал, с което да се защитят интересите на потребителите и държавата.

През 2001 година в страната са внесени 2 057 752 бр. посадъчен материал и през пролетта на 2002 година - 1 731 754 бр., или общото количество на внесен лозов посадъчен материал от 2001 до 1 юни 2002 г. е 3 789 506 бр.

Произведеният в страната посадъчен материал, през 2001 година, е 1 400 000 бр. Очакваното производство от облагородени и вкоренени лози през есента на тази година е 1 200 000 бр.

Присаденият лозов посадъчен материал за 2002 е :

- десертни сортове - 389 500 бр.;
- бели винени сортове - 409 000 бр.;
- червени винени сортове - 3 000 000 бр.

Окачествяването на лозовия посадъчен материал се извършва от инспекторите на териториалните звена на ИАЛВ, след одобряване на маточните насаждения (маточни лозя и лозови маточници) и апробиране на лозовите вкоренилища

Контрол на винопроизводството

През 2001 г. е извършен контрол и наблюдение на 150 200 дка за производство на качествени вина. съставени са констативни протоколи, установяващи състоянието на лозовите насаждения и е събрана подробна информация за районите, границите, възрастовата структура на лозовите насаждения, проведените агротехнически мероприятия и очакваните средни добиви.

Оперативен контрол в лозаро-винарския сектор

Оперативният контрол в лозаро-винарския сектор се извършва от териториалните звена на ИАЛВ. Във всяко териториално звено работят агрономи, инженер-технолози и компютърни специалисти. териториалните звена на ИАЛВ извършват проверки и контрол за проведените агротехническите мероприятия, фитосанитарно състояние на лозовите насаждения и фонологичните фази на развитие на лозовите насаждения. Общият брой през периода на извършените проверки на лозарските стопанства е 1420 бр.

През периода 2001 - юни 2002 година, от инспекторите на териториалните звена са наблюдавани 129 пепиниерски стопанства с производство на облагороден лозов посадъчен материал общо 4 100 000 бр. Извършвани са регулярни проверки на пазарите за качеството на продавания посадъчен материал.

Наблюдавани са 78 пазара в цялата страна, на които са извършени общо 390 проверки.

От териториалните звена се проверяват всичките 129 предприятия за производство на вино, като за отчетния период са извършени 1308 проверки (средно по 12 проверки на винарско предприятие).